

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 182/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou POTOMA & Co., s. r. o., Panenská 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Potoma, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoPno 9/2021-715 z 1. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 3. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na krajskom súde sa vedie konanie o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 37 P 291/2017-542 zo 4. marca 2021, ktorým bolo manželstvo rodičov maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“), rozvedené a na čas po rozvoде boli upravené rodičovské práva a povinnosti k maloletej. Uznesením okresného súdu č. k. 39 P 5/2019

zo 16. januára 2019 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 20 CoP 140/2019 z 25. septembra 2019 bol neodkladným opatrením upravený asistovaný styk otca s maloletou, vždy posledný víkend v kalendárnom mesiaci v sobotu od 10.00 h do 16.00 h v sídle [REDACTED]. Zároveň bolo rodičom maloletej iným neodkladným opatrením uložené výchovné opatrenie spočívajúce v povinnosti podrobiť sa psychologickému a sociálnemu poradenstvu.

3. Napadnutým uznesením krajský súd podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) čiastočne vyhovel návrhu otca na vydanie neodkladného opatrenia podaného v rámci odvolacieho konania a uložil sťažovateľke povinnosť poskytovať otcovi jedenkrát do týždňa vždy v pondelok prostredníctvom mailu informácie o maloletej. Súčasne umožnil otcovi realizovať kontakt s maloletou prostredníctvom špecifikovaných počítačových aplikácií na prenos zvuku a obrazu v trvaní minimálne 45 minút každú stredu od 15.00 h bez prítomnosti sťažovateľky v centre [REDACTED]. Vo zvyšku krajský súd návrh otca zamietol s tým, že neodkladné opatrenie má trvať do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej okresným súdom pod sp. zn. 37 P 219/2017.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Vo vzťahu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konania sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnuté uznesenie nie je riadne odôvodnené a je výsledkom nesprávneho postupu krajského súdu, ktorý rozhodol bez vykonávania dôkazov. Neodkladné opatrenie bolo podľa jej názoru vydané na základe nepravdivých a zavádzajúcich tvrdení otca, pričom sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť sa k jeho návrhu, v čom vidí zásah do svojich práv. Zdôraznila, že vydanie neodkladného opatrenia v rámci odvolacieho konania je výnimočný inštitút prichádzajúci do úvahy v prípade potreby rýchlej a okamžitej ochrany maloletého dieťaťa, a nie rodiča. Okrem toho, že neexistovala potreba rýchlej a okamžitej ochrany vo forme neodkladného opatrenia, jeho nariadenie nie je v záujme maloletej. V tejto súvislosti uviedla skutočnosti, na ktoré poukazovala v priebehu konania na súde prvej inštancie, a to že otec sa preukázateľne správal agresívne a násilne voči maloletej a sťažovateľke, má určité deviácie, preukázateľne užíval drogy a vyhrážal sa sťažovateľke, že maloletú unesie do [REDACTED].

5. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky zasiahol do jej práva na rovnosť účastníkov v konaní, ak jej nedoručil návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia. Keďže nemohla pred jeho nariadením vyjadriť svoje stanovisko a predložiť na preukázanie svojich tvrdení dôkazy, dostala sa do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti otcovi.

6. V závere sťažovateľka navrhla odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, pretože podľa jej názoru nie je v najlepšom záujme maloletej.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie.

8. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (I. ÚS 50/2019, IV. ÚS 17/2019, I. ÚS 257/2019).

9. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

10. V intenciách označenej judikatúry pristúpil ústavný súd k posúdeniu námietok sťažovateľky smerujúcich proti napadnutému uzneseniu krajského súdu o nariadení neodkladného opatrenia, pričom sa podrobne oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho odôvodnenie signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem v prejednávanej veci a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky.

11. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd pred nariadením neodkladného opatrenia nahliadal na rodinnú vec sťažovateľky komplexne, keď dôsledne skúmal súvisiace konania týkajúce sa úpravy práv a povinností rodičov k maloletej, a to s dôrazom na zistenie, či sa realizuje právo otca na kontakt s maloletou. V tomto smere krajský súd uviedol, že rozsudok v časti úpravy styku, informačnej povinnosti a nariadenia výchovného opatrenia sťažovateľke nenadobudol právoplatnosť, a teda úprava styku maloletej s otcom sa odvíjala od neodkladného opatrenia, ktorým bol upravený asistovaný styk vždy v posledný víkend v kalendárnom mesiaci v sobotu od 10.00 h do 16.00 h v sídle [REDACTED]. Poukázal na to, že takto nariadený asistovaný styk je aktuálne nevykonateľný, pretože určené centrum stratilo akreditáciu. Nadväzne vyhodnotil zistené okolnosti vrátane vyjadrenia otca i kolízneho opatrovníka, podľa ktorého v doterajšom správaní sťažovateľky nebadáť snahu o uznanie roly otca ani jeho právo

na styk. S prihliadnutím primárne na najlepší záujem maloletej dospel preto k záveru o nevyhnutnosti bezodkladnej úpravy pomerov. Kľúčovým pre krajský súd bolo zistenie, že otec aktuálne nemá s maloletou žiaden kontakt, býva mimo územia Slovenskej republiky, a bez zásahu do pomerov autoritatívneho rozhodnutia súdu nie je možné zabezpečiť otcovi a maloletej aspoň minimálny vzájomný kontakt.

12. Po dôkladnom preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, aplikujúc pritom princípy a prístup ústavného súdu k posudzovaniu ústavnej súladnosti rozhodnutí všeobecných súdov o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým sa dočasne upravujú pomery medzi účastníkmi konania, ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu nemožno považovať za ústavne neudržateľné. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré bolo potrebné nariadiť neodkladné opatrenie, pričom v týchto dôvodoch vidieť nepochybnú snahu o zachovanie kontaktu otca s maloletou aspoň v nevyhnutnom rozsahu, a to do rozhodnutia súdu vo veci samej, keďže v tomto časovom vákuu žiaden styk neprebíhal. Táto potreba vyvstala nielen z pohľadu zachovania práv otca, ako to jednostranne vníma sťažovateľka, ale i z pohľadu záujmu maloletej, ktorá má právo na zachovanie vzťahu aj k rodičovi, ktorému nebola zverená do osobnej starostlivosti, pokiaľ tomu nebránia závažné okolnosti veci. Obsah neodkladného opatrenia realizujúci sa vo virtuálnej podobe nenaráža ani na skutkové okolnosti prípadu vyplývajúce z konania vo veci samej, na ktoré poukazovala sťažovateľka v súvislosti s osobou otca. Ústavný súd teda nezistil, že by výklad a závery krajského súdu v napadnutom uznesení boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

13. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že krajský súd pri nariadení neodkladného opatrenia vychádzal výlučne z tvrdení otca, pričom jej neumožnil zaujať k nim stanovisko, ktorú argumentačne prepojila s námietkou o porušení jej práva na rovnosť v konaní, ústavný súd považuje za dostačujúce poukázať na body 8 a 9 napadnutého uznesenia, z ktorých zrozumiteľne vyplýva, že pred nariadením neodkladného opatrenia súd nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú inak potrebné na vydanie konečného rozhodnutia vo veci samej. Uvedené vyplýva aj z prvej vety § 329 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Požiadavka rýchlosti prevláda nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení. Skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nemusia byť preukázané dôkazmi. Zákon ani nepredpokladá, že by pri rozhodovaní mal súd vykonať dokazovanie. Pre nariadenie neodkladného opatrenia je postačujúce, pokiaľ sú okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie, aspoň osvedčené. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou a najmä naliehavosťou jej riešenia, ktorú krajský súd nepochybné zohľadnil v čase svojho rozhodovania a dostatočne vyargumentoval (pozri body 11 a 12). Vzhľadom na to ústavný súd považuje tento okruh námietok sťažovateľky z ústavnoprávneho hľadiska za neopodstatnený.

14. Krajskému súdu je však potrebné vytknúť, že sťažovateľke spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia nedoručil aj návrh otca na jeho nariadenie. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na relevantnú právnu úpravu, ktorá výslovne stanovuje, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia doručí súd ostatným stranám spolu s uznesením, ktorým bolo neodkladné opatrenie nariadené (§ 331 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), ale zároveň je potrebné

zdôrazniť, že nie je úlohou ústavného súdu perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným dielčím procesným úkonom mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi. Preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 76/2015, I. ÚS 281/2019).

15. Podľa oznámenia krajského súdu sa návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nachádza v elektronickom súdnom spise, ku ktorému má právny zástupca sťažovateľov riadny prístup. Neopomenuteľným faktom z hľadiska potenciálnych účinkov doručenia návrhu je i to, že neodkladné opatrenie bolo nariadené v rámci odvolacieho konania, a teda nie je proti nemu prípustné odvolanie. Hoci by teda bolo možné dôvodne namietat' čistotu procesného postupu v uvedenej veci, táto vo svojich dôsledkoch neovplyvňuje záver ústavného súdu uvedený v predošlých bodoch, ku ktorému dospel v súvislosti s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu. Podstatnejšie pre vec je, že hoci bol styk otca s maloletou upravený súdnym rozhodnutím, tento sa nerealizoval ani v obmedzenom rozsahu z neho vyplývajúceho, čím hrozilo narušenie, resp. úplne pretrhnutie citových väzieb medzi maloletou a jej otcom, a preto bolo judikovanie požadovanej dočasnej úpravy namieste.

16. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti bol taktiež povinný prihliadať na najlepší záujem maloletej a v tomto kontexte posúdiť relevantnosť sťažnostnej argumentácie sťažovateľky, a to s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Sťažovateľkou uplatnená argumentácia je iba nesúhlasom s takouto úpravou. Avšak skutočnosť, že sťažovateľka sa nestotožňuje s rozhodnutím krajského súdu, nepostačuje na prijatie záveru, že jeho rozhodnutím skutočne došlo k porušeniu jej práv, tobôž záujmu maloletej, ktorú sťažovateľka v ústavnej sťažnosti za subjekt porušenia práv ani neoznačila. Bez významu nie je ani to, že neodkladné opatrenie neupravuje rodinné pomery konečným spôsobom, ale iba dočasne, pričom môže byť kedykoľvek na návrh (i bez návrhu) v prípade zmeny pomerov nielen zmenené (§ 26 Zákona o rodine), ale aj zrušené (§ 363 CMP).

17. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom namietaných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

19. V závere ústavný súd ako *obiter dictum* poznamenáva, že už samotné nahradenie osobného styku dieťaťa s rodičom technickým stykom (prostredníctvom počítačovej aplikácie na prenos

obrazu a zvuku) je svojím spôsobom zásahom do základných práv, ibaže nie sťažovateľky, ale najmä maloletého dieťaťa. Dočasná úprava takéhoto styku je preto minimálnym štandardom, keď z obsahu pripojeného spisového materiálu napriek tvrdeniam sťažovateľky o „záporných vlastnostiach“ otca maloletej nevyplýva, že by dieťa malo k otcovi ambivalentný vzťah (pozri aj m. m. III. ÚS 38/2021).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu